M E L T E

Magyarországi Egyházi Levéltárosok Egyesülete

Alapítva: 1993-ban. 4044 Debrecen, Kálvin tér 16.
Elnök: Dr. JANKA GYÖRGY, *Titkár:* Dr. SZABADI ISTVÁN
Gazdasági ügyintéző: Dr. LAKATOS ANDOR, Kalocsai Főegyházmegyei Levéltár, 6301 Kalocsa, Pf. 29.
Tel.: 78/462-166/207 m. 30/278-2703 E-mail: archivum@asztrik.hu

SZAKMAI BESZÁMOLÓ
a Magyarországi Egyházi Levéltárosok Egyesülete (MELTE) és az Egyházi Muzeológusok Egyesülete (EME) 2014. évi, közös vándorgyűléséről és konferenciájáról (Eger, 2014.07.02-04.)

Az NKA Közgyűjtemények Kollégiuma 1.200.000.- Ft-tal támogatta a Magyarországi Egyházi Levéltárosok Egyesülete (MELTE) és az Egyházi Muzeológusok Egyesülete (EME) 2014. évi, közös vándorgyűlésének és konferenciájának megrendezését (pályázati azonosító: 3508/01191). Az említett támogatás segítségével az Egyesületek 2014. július 2-4. (szerda-péntek) között, Egerben és Rimaszombatban tartották vándorgyűlésüket, melynek házigazdái az Egri Főegyházmegyei Gyűjtemények (Érseki Vagyonkezelő Központ, Könyvtár-Levéltár-Múzeum, Eger) és a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Tudományos Gyűjteményei (Rimaszombat) voltak. A mintegy 90 résztvevővel-közreműködővel tartott vándorgyűlés az idei évben is a legfontosabb program volt a MELTE és az EME életében, melynek keretében hagyományosan sor került közgyűlésre, szakmai konferenciára-tapasztalatcserére és intézménylátogatásokra is.

A vándorgyűlés részletes programját mellékeljük, s ahhoz az alábbiakban a következő értékelő megjegyzéseket-kiegészítéseket tesszük:

A MELTE közgyűlésén idén tisztújításra is sor került, a választás eredményeként a következő négy év tisztviselői az Egyesület Intézőbizottságában: Dr. Szabadi István elnök, Dr. Koltai András titkár és Dr. Lakatos Andor gazdasági ügyintéző lesznek.

Közös szakmai konferenciánk idén az ***„Egyházak a háborúk viharaiban"*** címet viselte, kezdetén Koltai András (Piarista Levéltár), Harmati Béla (Evangélikus Múzeum), Lakatos Andor (Kalocsa), Vajk Ádám (Győr) és Mózessy Gergely (Székesfehérvár) számoltak be az első és a második világháborúval kapcsolatos megvalósult és tervezett levéltári, pontosabban kiadványi illetve adatbázis-építési munkákról. A piarista rend például az 1919. évi Tanácsköztársaságra vonatkozó forrásokat adta ki egy kötetben, Kalocsán az első világháborús holttányilvánítási szentszéki ügyekről készül adatbázis-forráskiadvány, Mózessy Gergely pedig az 1944/1945. évi egyházi anyakönyvek digitalizálását és közzétételét javasolta. A szünet után Sárai Szabó Katalin a konzervatív nőmozgalmak, Sajtos Szilárd és Tóth Károly István pedig a református és az evangélikus egyházak helyzetét mutatta be az első világháború alatt. Sajtos Szilárd elsősorban a református tábori lelkipásztorkodás történetére, Tóth Károly István pedig a hazafiasság és a békevágy közötti ellentmondás teológiai problematikájára tért ki. Ezt követően Soós Viktor Attila Apor Vilmos győri püspök második világháború alatti szerepéről tartott előadást, majd Lakatos Adél (Kalocsai Érseki Kincstár) és Timár Gabriella (Biblia Múzeum, Budapest) mutattak be az első világháborúból származó műtárgyakat (orosz liturgikus könyvet, hadifogolytábori kéziratokat).

A délutáni programot két kerekasztal-beszélgetés jelentette. Az elsőn, Fedor Tibor, az EMMI egyházi osztályának főosztályvezetője, valamint a nagyobb egyházak gyűjteményi vezetői voltak a MELTE vendégei. Katolikus részről Varga Lajos püspök (Országos Katolikus Gyűjteményi Központ), Horváth Erzsébet (Országos Református Gyűjteményi Tanács és Kovács Eleonóra (Evangélikus Gyűjteményi Tanács) voltak jelen. Röviden beszámoltak a gyűjtemények helyzetéről és – külön kérdésre – kitértek arra is, hogy az idéntől jelentősen megnövekedett állami közgyűjteményi támogatást milyen célokra fogják fölhasználni. Kiderült, hogy erről még nem sokat lehet tudni, mert azt az egyes fenntartók és gyűjtemények saját maguk döntik el.

Idén ismét tartottunk fórumot az „egyházi ténytfeltárásról", tehát az egyházak és a kommunista állambiztonsági szervek működésének belső egyházi vizsgálatáról. Kertész Botond elmondta, hogy az evangélikus egyház bizottsága idén már a második kötetet adta ki (Háló 2: Egyházvezetők 1: Káldy Zoltán, Ottlyk Ernő). Szabadi István beszámolt arról, hogy a református egyház hasonló bizottsága más összegyűjtötte az ügynöki névsor 90%-át és az ügynöki iratok 70%-át. Csak arról folyik még vita, hogy a Zsinati Levéltárban elhelyezett iratok milyen módon legyenek kutathatók. A katolikus egyház részéről hasonló munka nem folyik, csupán a hajdúdorogi görögkatolikus egyházmegyében, ahol ezt a munkát kollégánk, Janka György vezeti, és az elmúlt évben hasznos konferenciát is tartottak a kérdésről.

E fórum végén számolt be röviden Koltai András arról a nagyszabású tervről, amelynek során az NKA támogatásával lehetőség nyílik az egyházi levéltárak közös, internetes nyilvántartásának megvalósítására és közzétételére a Nemzetközi Levéltári Tanács által kifejlesztett AtoM szoftver segítségével.

A délután hátralevő részében Lipp Mónika, az Egri Főegyházmegye művészettörténésze vezette körbe a konferencia tagjait a város legfontosabb műemlékein, amelyek közül több is felújítás alatt áll. (Folyamatban van az érseki palota átépítése látogatóközponttá, és zajlik a Dobó tér átépítése is.) A hivatalos program az István pincében ért véget, borkóstolással és az ottani bormúzeum megtekintésével, de az éjszaka a Szent János ház földszintjén még sokáig folytatódott a kötetlen beszélgetés.

A harmadik nap (július 4.) a kirándulás napja volt. Reggel busszal indultunk a Bükk kanyargós útjain Gömörország felé, amelynek történetéről útközben Czenthe Miklós kollégánktól kaptunk szakszerű és élvezetes ismertetést. Rimaszombatra értünk, amelyet B. Kovács István, a Szlovákiai Református Egyház Tudományos Gyűjteményeinek vezetője és kiváló helytörténész kalauzolásával tekintettünk meg. Eközben látogatást tettünk a a Tudományos Gyűjtemények épületében és a református templomban is. Rimaszombatról Fülekre buszoztunk tovább, ahol (Galcsik Zsolt tagtársunk segítségének köszönhetően) a ferences templomban Posztós Erik testvér fogadott minket. Bemutatta a templomot, valamint a kolostori könyvtár és levéltár néhány izgalmas darabját. Mindannyian fölmentünk a füleki várba is, amelyben az elmúlt évek fölújításai során szép kiállítóteret alakítottak ki, a vár történetét bemutató állandó és a kályhacsempék művészetéből válogató időszaki (kétnyelvű) kiállításokkal.

A konferenciáról a korábbi évekhez hasonlóan híreket és beszámolót is adtunk a MELTE honlapján, a témáról Világi Dávid kollégánk írása jelent meg az Evangélikus Életben (2014. július 13. 3.o.) és a Levéltári Szemlében fog még szakmai tájékoztatás megjelenni.

Honlapunk kapcsolódó oldalai (hírek, beszámoló, képek):

http://www.melte.hu/node/420?q=node/408

http://www.melte.hu/node/420

Ezúton is köszönjük a támogatást, mely jelentős mértékben segítette programunk sikeres megvalósítását!

Kalocsa, 2014. szeptember 1.

Tisztelettel:

(Dr. Lakatos Andor)
gazdasági ügyintéző, pályázati felelős

Egyházak a háborúk viharaiban

A MELTE és az EME 2014. ÉVI VÁNDORGYŰLÉSE

2014. július 2–4.

E G E R – R I M A S Z O M B A T

házigazdák:

Érseki Vagyonkezelő Központ (Könyvtár Levéltár Múzeum), Eger

Szlovákiai Református Keresztyén Egyház
Tudományos Gyűjteményei, Rimaszombat

felelős szervező:

Dr. Janka György
a MELTE elnöke

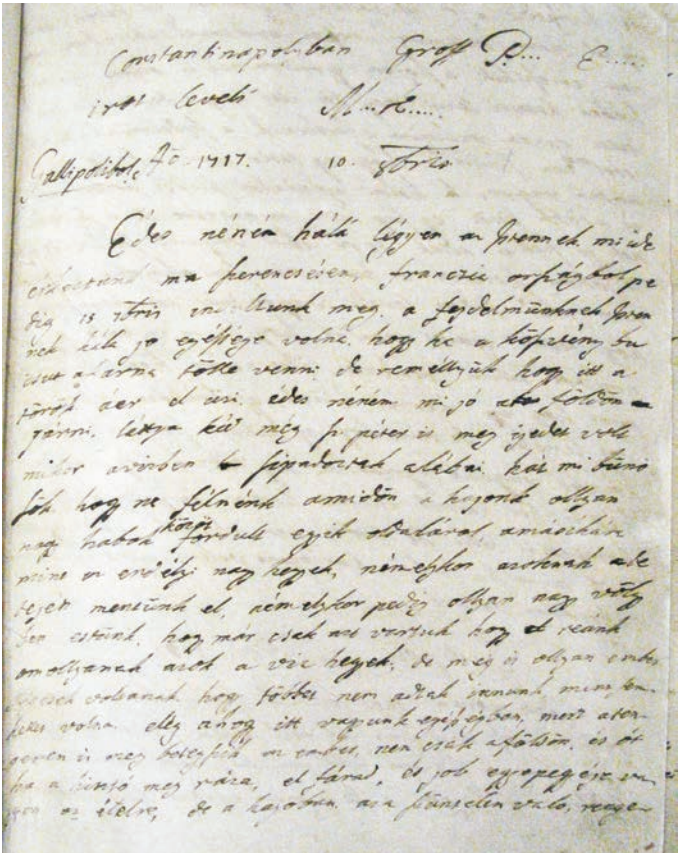

július 2. | szerda

10.00 – 13.00	Érkezés, regisztráció, szállás elfoglalása
13.00 – 13.45	Ebéd
14.00 – 16.00	**MELTE** közgyűlés, tisztújítás
14.00 – 15.00	**EME** közgyűlés
16.00 – 18.30	Az Egri Főegyházmegyei Levéltár, Múzeum és Könyvtár megtekintése vezetéssel
19.00	Ökumenikus istentisztelet a Líceum kápolnájában
19.30	Vacsora és fogadás a Nemzeti Kávéházban

július 3. | csütörtök

7.30 – 8.15	Reggeli
8.30 – 8.55	**Dr. Koltai András** *levéltáros, Piarista Levéltár* Piaristák és a Tanácsköztársaság – egy forráskiadvány tapasztalatai
8.55 – 9.15	**Dr. Harmati Béla** *igazgató, Evangélikus Országos Múzeum* Világháborús emlékek az Evangélikus Múzeumban
9.15 – 9.45	**Dr. Lakatos Andor** *levéltárvezető, Kalocsai Főegyházmegyei Levéltár* **Mózessy Gergely** *gyűjteményigazgató, Székesfehérvári Püspöki és Székeskáptalani Levéltár* **Vajk Ádám** *igazgató, Győri Egyházmegyei Levéltár* Levéltári kezdeményezések háborús forrásaink feltárására és közlésére
9.45 – 10.00	Szünet

10.00 – 10.20 **Dr. Sárai Szabó Katalin**
Dunamelléki Református Egyházkerület, Ráday Gyűjtemény
A „konzervatív” nőmozgalmak és az I. világháború

10.20 – 10.40 **Sajtos Szilárd**
százados, református tábori lelkész
I. világháborús forrástípusok a református levéltárakban

10.40 – 11.00 **Tóth Károly István**
evangélikus lelkész
A Magyarországi Evangélikus Egyház és az I. világháború

11.00 – 11.15 Szünet

11.15 – 11.35 **Soós Viktor Attila**
történész, Nemzeti Emlékezet Bizottsága
Katolikus püspök a II. világháború viharában

11.35 – 12.00 Háborús érdekességek gyűjteményeinkben – ízelítő-bemutató ritkaságainkból. Több előadóval,
moderátor **Lakatos Adél**
kincstárvezető, Kalocsai Érseki Kincstár

12.00 – 12.30 Kérdések, hozzászólások a délelőtti előadásokhoz

12.30 – 13.30 Ebéd

14.00 – 15.00 Kerekasztal-beszélgetés és fórum az egyházi gyűjteményügy aktuális kérdéseiről
moderátor **Dr. Janka György**
elnök, MELTE
Meghívott résztvevők **Dr. Varga Lajos**
püspök, Országos Katolikus Gyűjteményi Központ
Dr. Horváth Erzsébet
elnök, Országos Református Gyűjteményi Tanács
Kovács Eleonóra
elnök, Evangélikus Gyűjteményi Tanács
Dr. Fedor Tibor
főosztályvezető, EMMI, Egyházi Kapcsolattartási és Együttműködési Főosztály

15.00 – 15.30	Kérdések, hozzászólások
moderátor	**Dr. Harmati Béla** *elnök, EME*
15.30 – 15.50	Szünet
15.50 – 17.00	Szakmai helyzetjelentés az egyházi tényfeltárásról (közelmúlt-történet)
A beszélgetés résztvevői	**Dr. Janka György** *tszv. főiskolai tanár, Szent Atanáz Görög Katolikus Hittudományi Főiskola, Nyíregyháza*
	Kálmán Peregrin *levéltárvezető, Magyar Ferences Levéltár*
	Kertész Botond *történész, tud. munkatárs, Evangélikus Országos Múzeum*
	Soós Viktor Attila *történész, Nemzeti Emlékezet Bizottsága*
	Dr. Szabadi István *igazgató, Tiszántúli Református Egyházkerületi és Kollégiumi Levéltár*
17.00 – 17.30	Kérdések, hozzászólások
17.30 – 19.00	Városnézés, Eger egyházi műemlékeinek megtekintése vezetéssel
19.30	Vacsora

július 4. | péntek

7.30 – 8.00	Reggeli
8.00 – 10.00	Utazás Szlovákiába (busszal)
10.00 – 12.00	A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Tudományos Gyűjteményeinek megtekintése Rimaszombatban
12.00 – 12.30	Ebéd (úti csomagból)
12.30 – 15.00	Látogatás Füleken
15.00 – 17.00	Visszaút Egerbe
17.00 –	Hazautazás (távollakóknak még szállás lehetősége is biztosított)

TÁMOGATÓINK:

Nemzeti Kulturális Alap

MELTE
Magyarországi
Egyházi
Levéltárosok
Egyesülete

EME
Egyházi
Muzeológusok
Egyesülete

NYITOTT LEVÉLTÁRAK 2014

Egri Főegyházmegye

Egri Hittudományi Főiskola

Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Tudományos Gyűjteményei, Rimaszombat

Fényképek

-
-
-
-
-

-
-
-
-
-

-
-
-